

Παρουσίαση Αποτελεσμάτων «Η Περιβαλλοντική Συνείδηση του Έλληνα»

Ιανουάριος 2008

Ετοιμάστηκε για την:

Με την ευγενική χορηγία της:

Στόχοι Έρευνας

□ Η έρευνα σχεδιάστηκε με σκοπό:

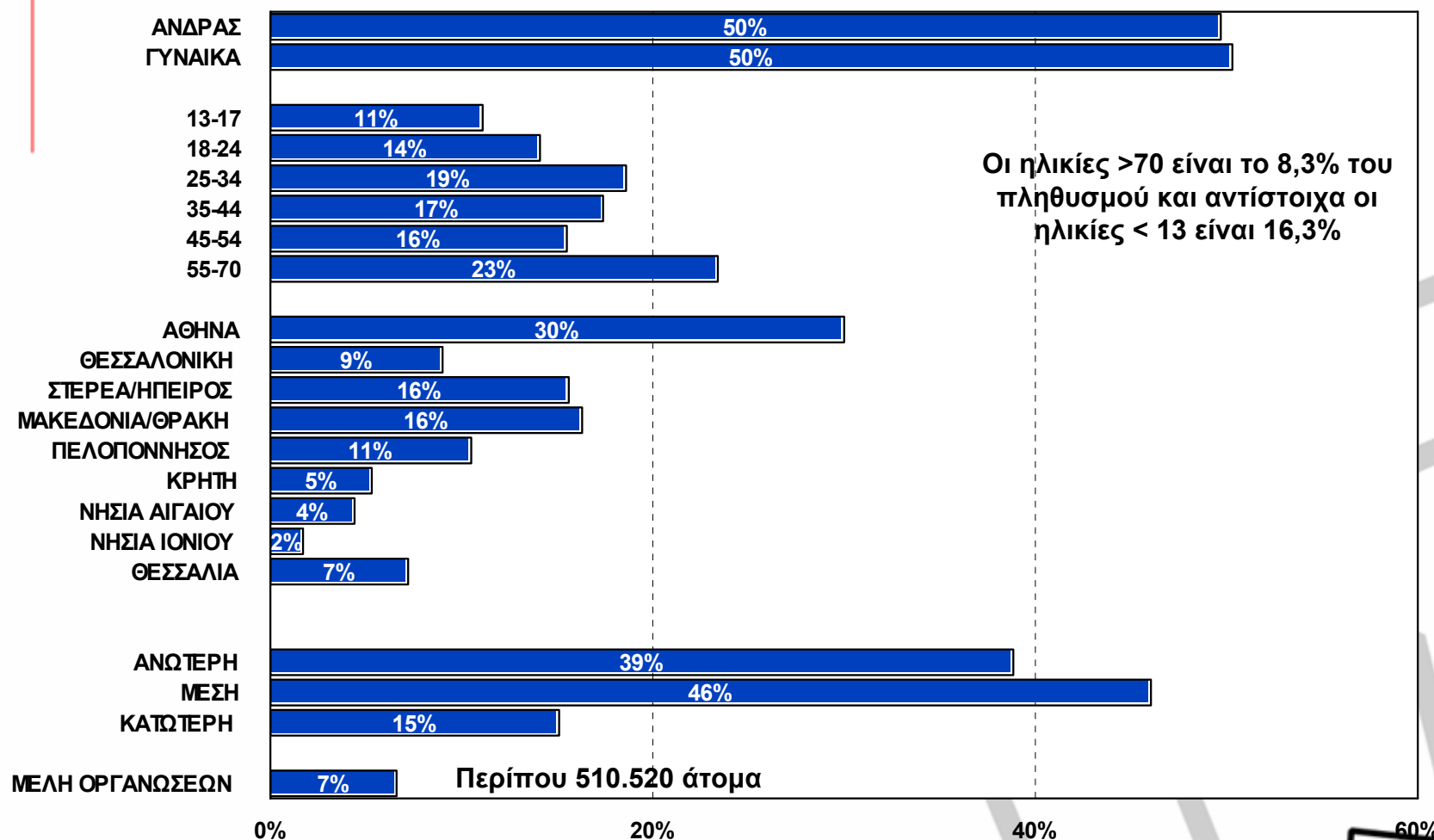
- 🌐 Τη διερεύνηση των γενικότερων προβληματισμών των σύγχρονων Ελλήνων και την καταγραφή της σημαντικότητας των διαφόρων θεμάτων, όπως την αντιλαμβάνονται οι πολίτες
- 🌐 Την καταγραφή της θέσης των περιβαλλοντικών προβληματισμών μέσα σε αυτό το γενικότερο σύστημα
- 🌐 Την απεικόνιση της αντίληψης της έννοιας «περιβάλλον» από τους Έλληνες και του βαθμού στον οποίο αισθάνονται ότι αυτό τους αφορά
- 🌐 Τη διαχρονική παρακολούθηση της στάσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών σε περιβαλλοντικά θέματα

Ταυτότητα Έρευνας

- ❑ Μέθοδος: Τηλεφωνικές συνεντεύξεις στα νοικοκυριά, με χρήση Η/Υ (CATI)
- ❑ Γεωγραφική Κάλυψη: Σύνολο Ελλάδας συμπεριλαμβανομένων των νησιών Αιγαίου και Ιονίου
- ❑ Δείγμα: 2003 συνεντεύξεις σε άνδρες και γυναίκες ηλικίας 13-70 ετών, μόνιμων κατοίκων της χώρας. Δείγμα αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού (απογραφή ΕΣΥΕ)
- ❑ Δειγματοληψία: Στρωματοποιημένη τυχαία δειγματοληψία
- ❑ Διεξαγωγή έρευνας: 30 Οκτωβρίου - 3 Δεκεμβρίου, 2007

Η έρευνα έχει διεξαχθεί 2 φορές στο παρελθόν, το 2005 και 2001, συνεπώς υπάρχει η δυνατότητα διαχρονικής παρακολούθησης της στάσης και των απόψεων των Ελλήνων για το περιβάλλον

Προφίλ Σταθμισμένου Δείγματος

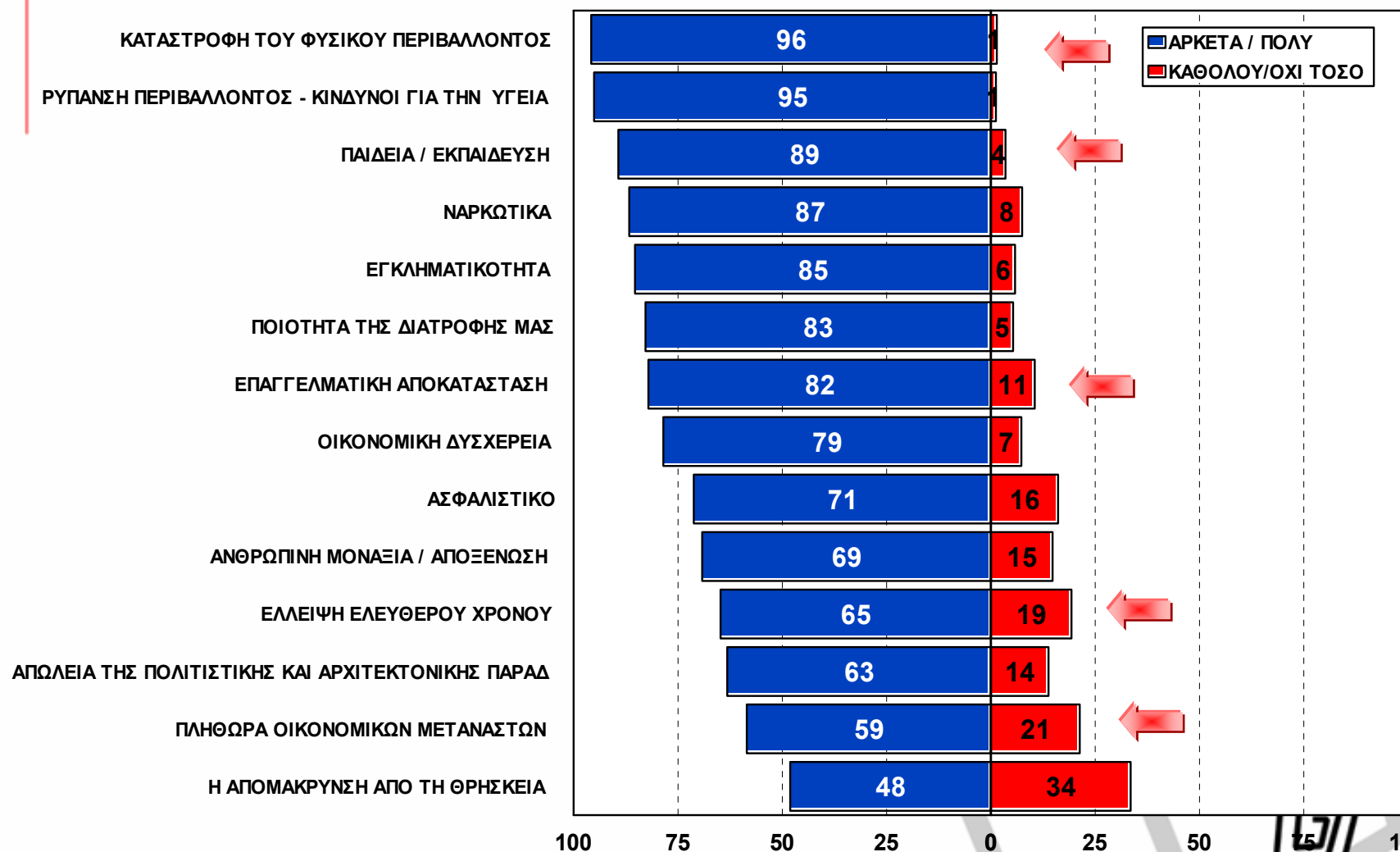
ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

Ευρήματα Έρευνας

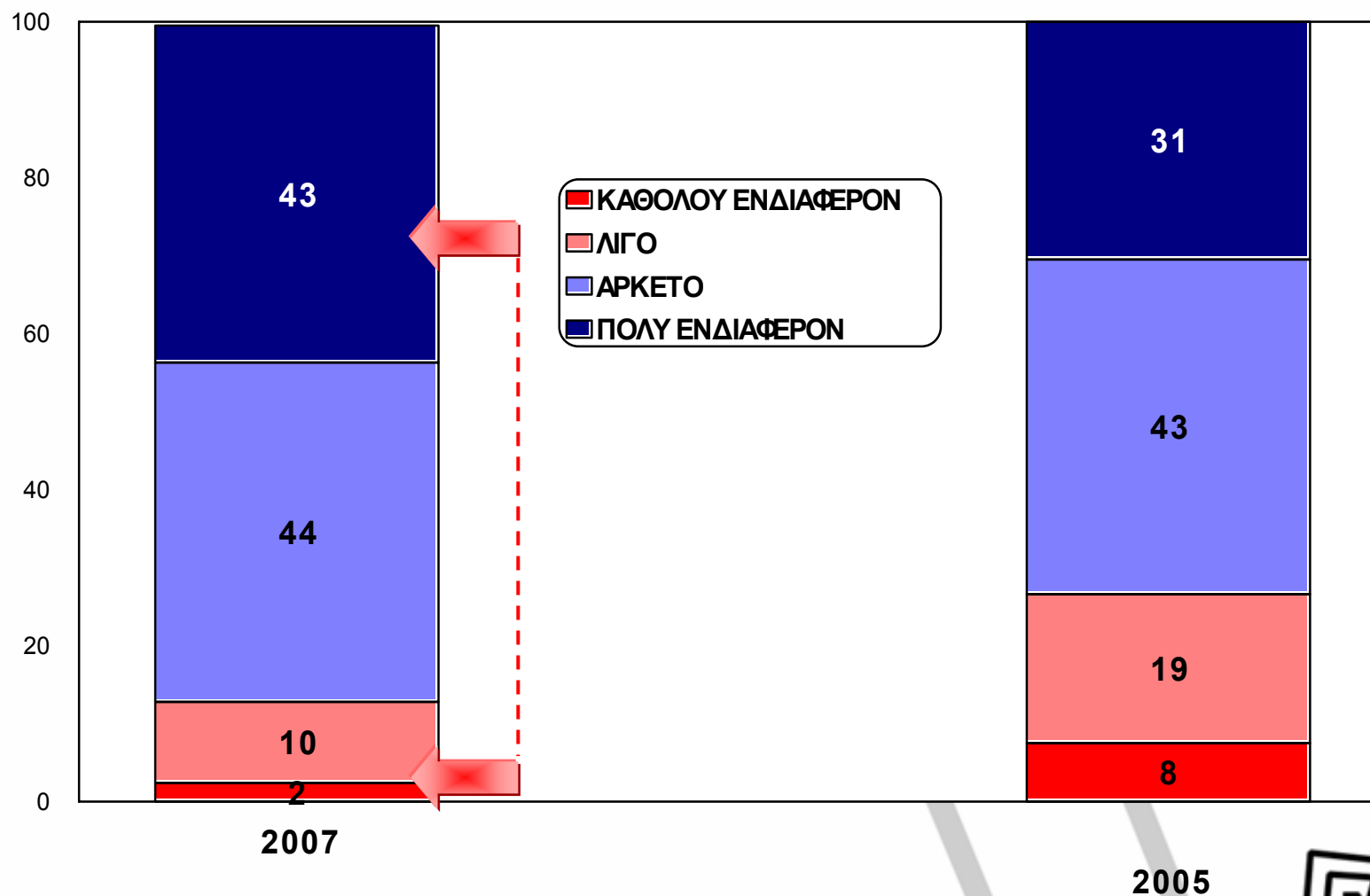
Ευρήματα Έρευνας

Συγκριτική Σημαντικότητα Διαφόρων Κοινωνικών Θεμάτων

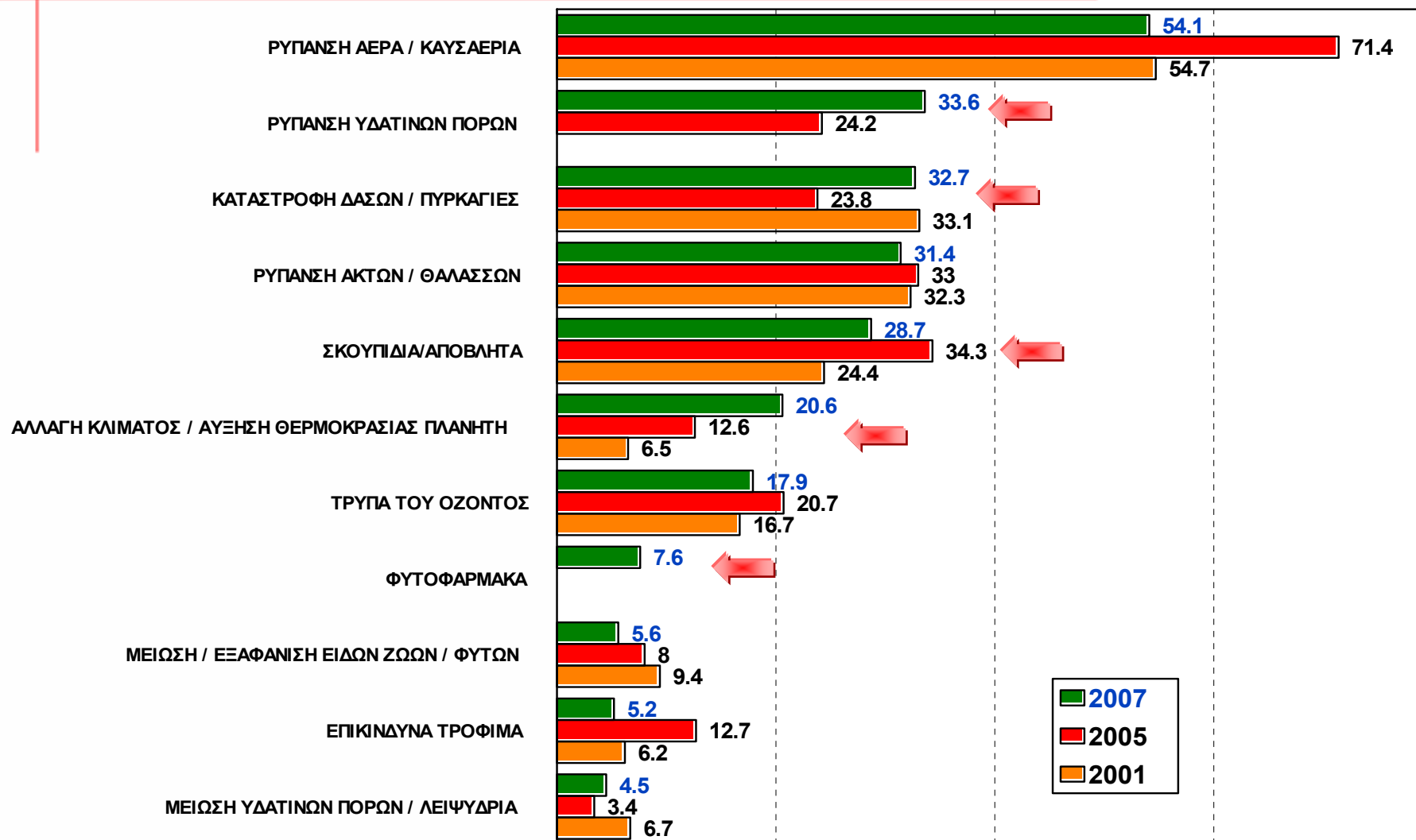

Στάση έναντι Περιβαλλοντικών Ζητημάτων – Σύγκριση με 2005

ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

Αυθόρμητη Αναφορά Περιβαλλοντικών Προβλημάτων – Σύγκριση με 2005 & 2001

ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

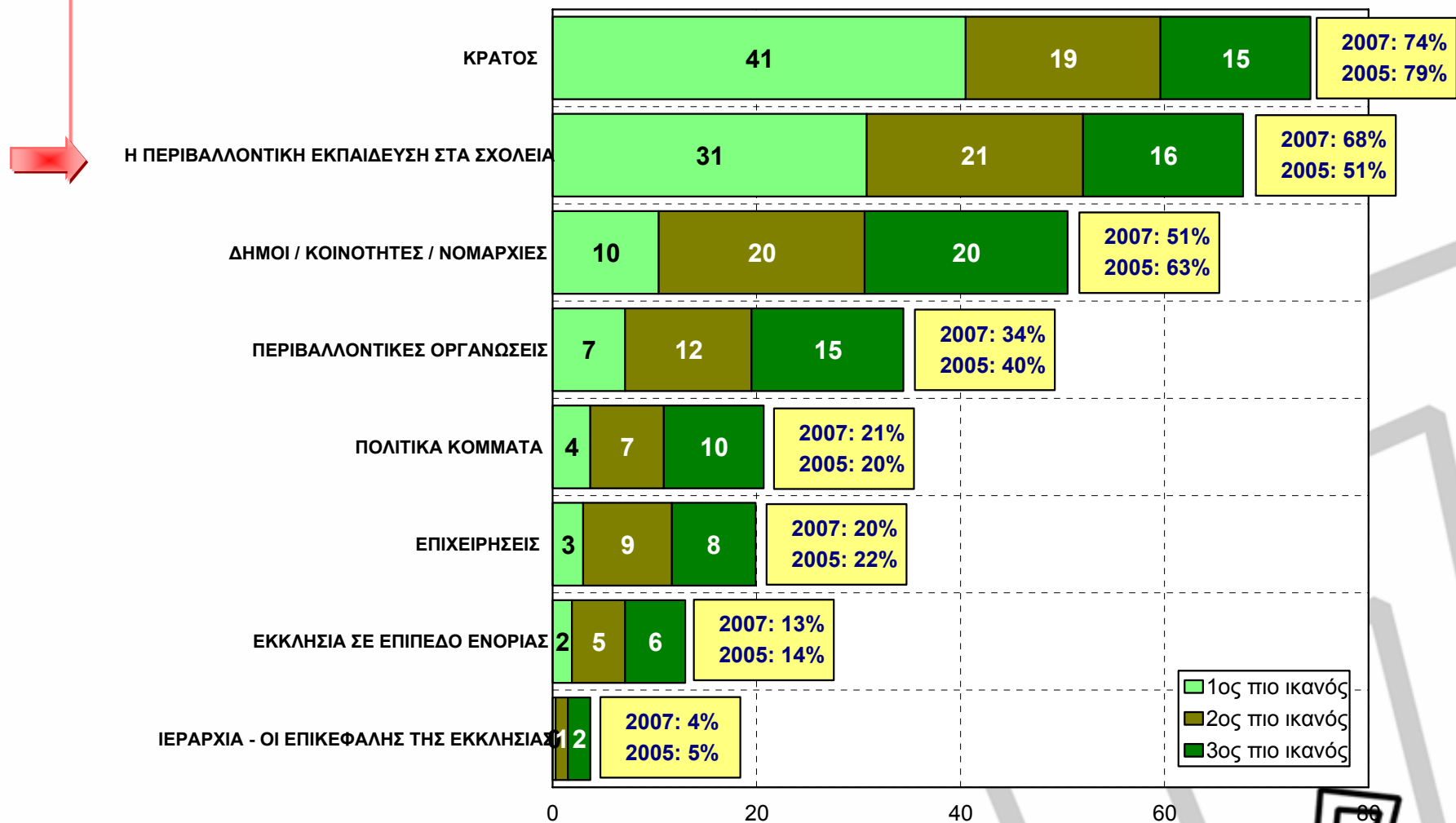
Κύριοι Υπεύθυνοι για Προβλήματα Περιβάλλοντος - 3 Πλέον Υπεύθυνοι

ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

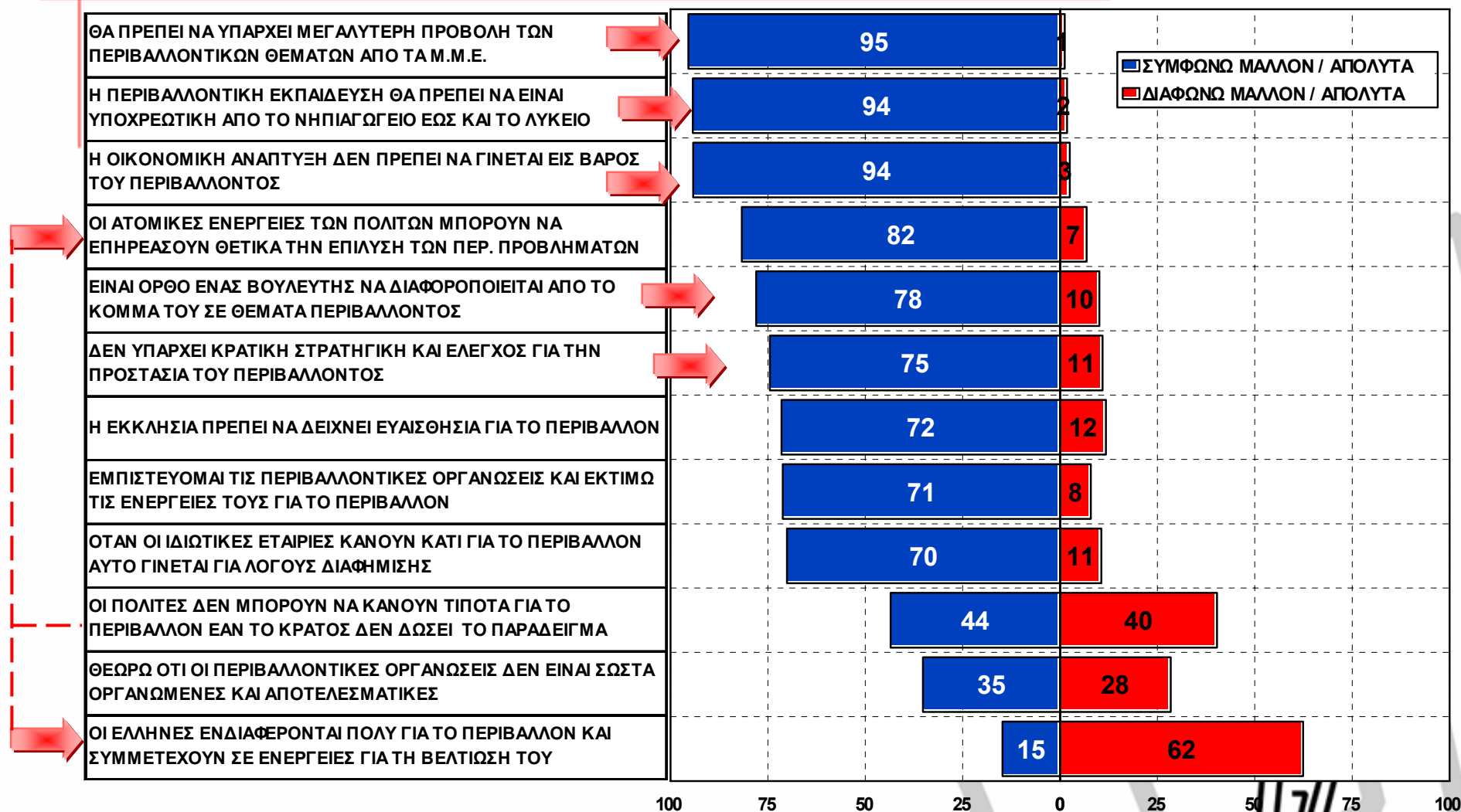
Ικανότητα Επηρεασμού Κοινής Γνώμης

3 πιο Ικανοί Φορείς

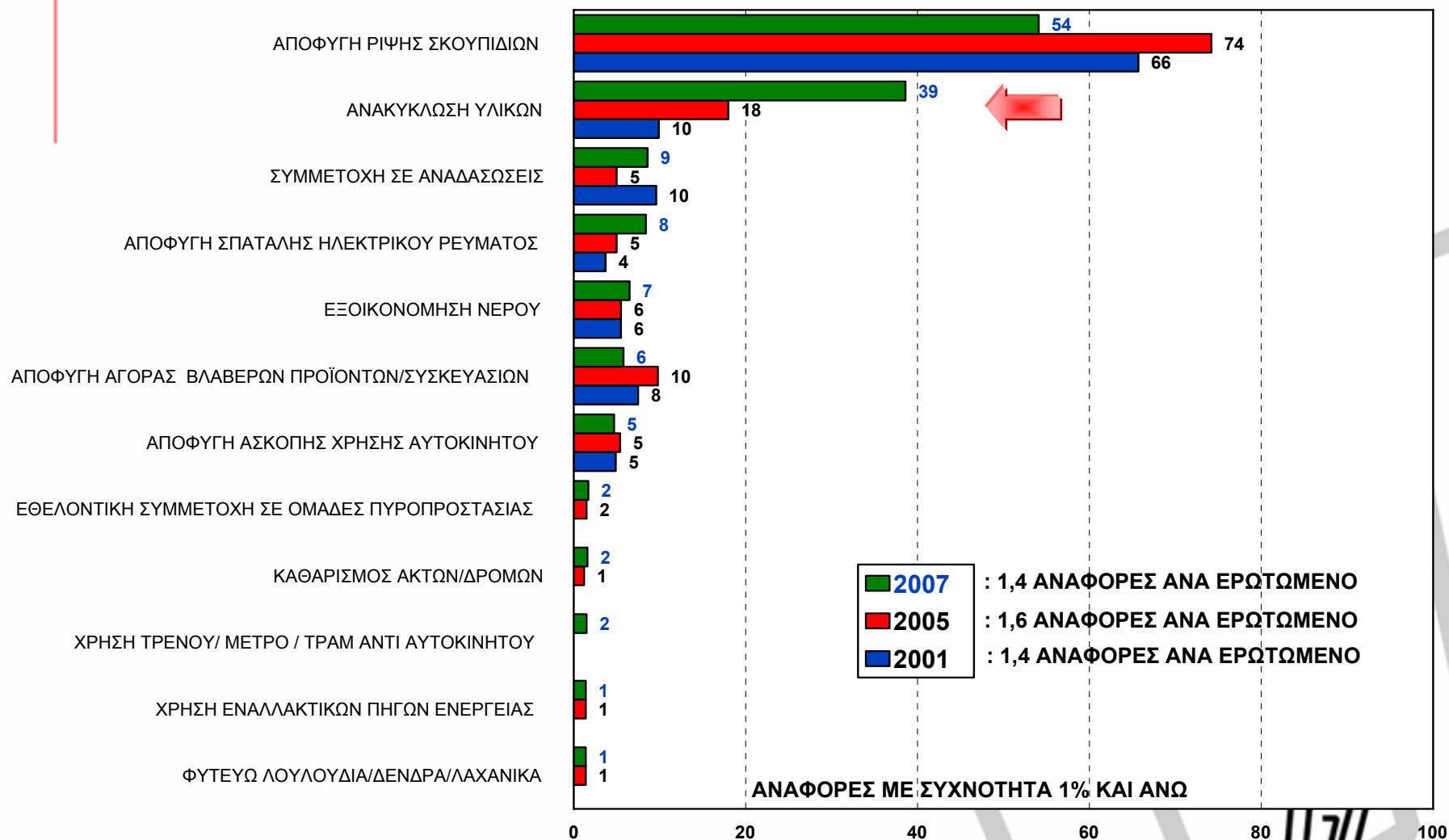
ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

Συγκεκριμένες Απόψεις για το Περιβάλλον

ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

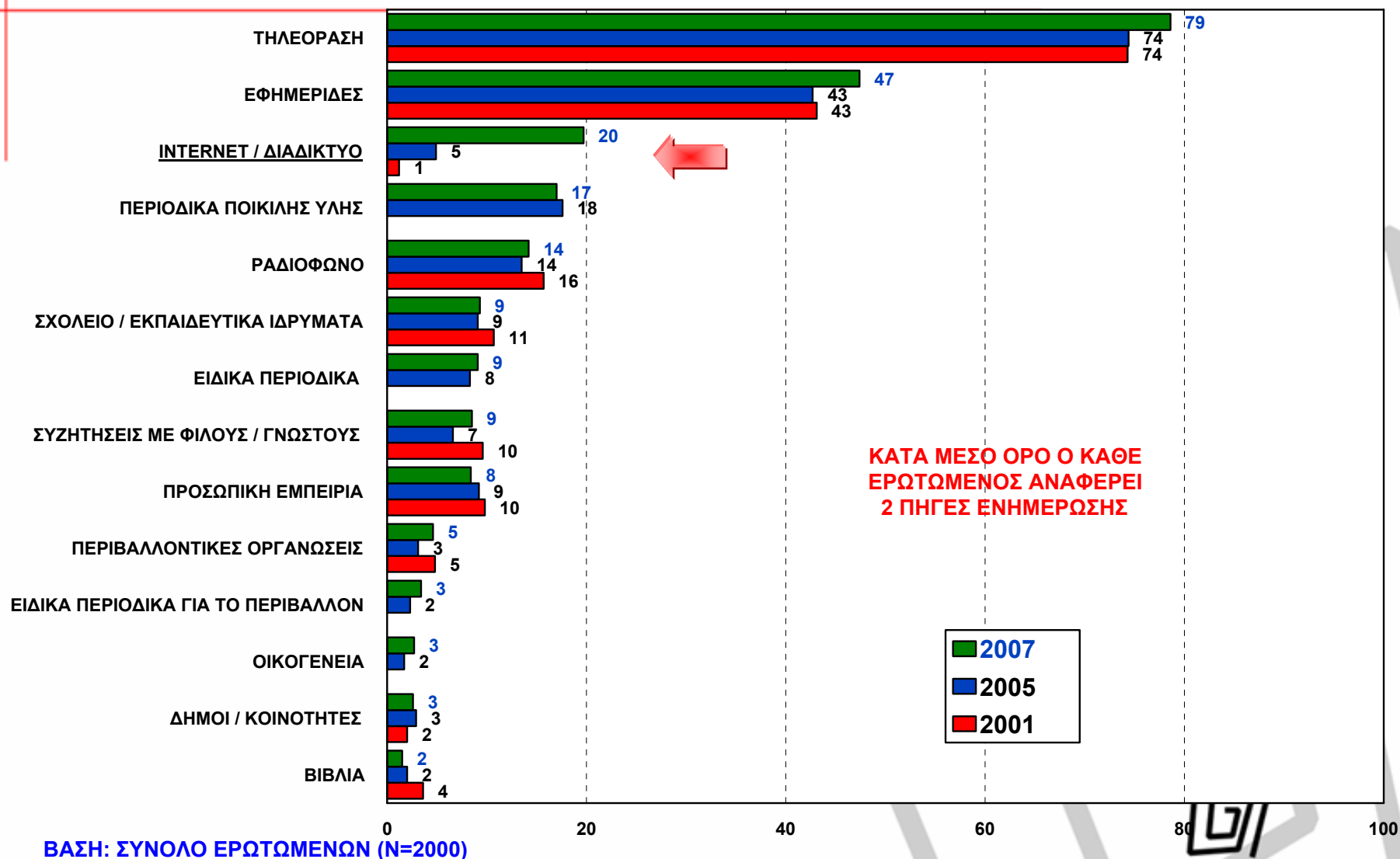
Αυθόρμητη Αναφορά Ενεργειών που Κάνουν για το Περιβάλλον – Σύγκριση με 2005 & 2001

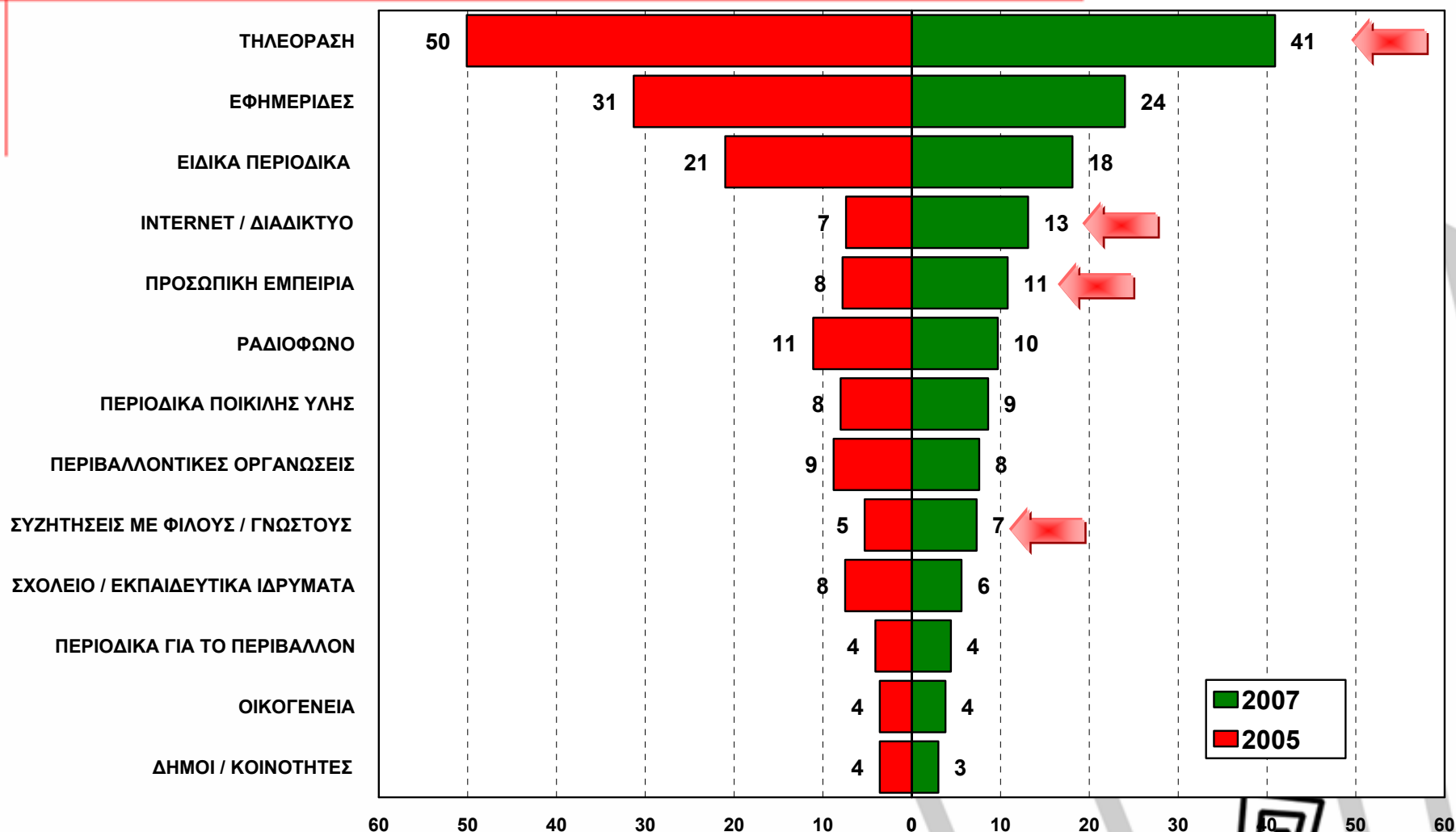
ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

Πηγή Ενημέρωσης για Περιβαλλοντικά Ζητήματα

Αυθόρμητη Αναφορά – Σύγκριση με 2005 & 2001

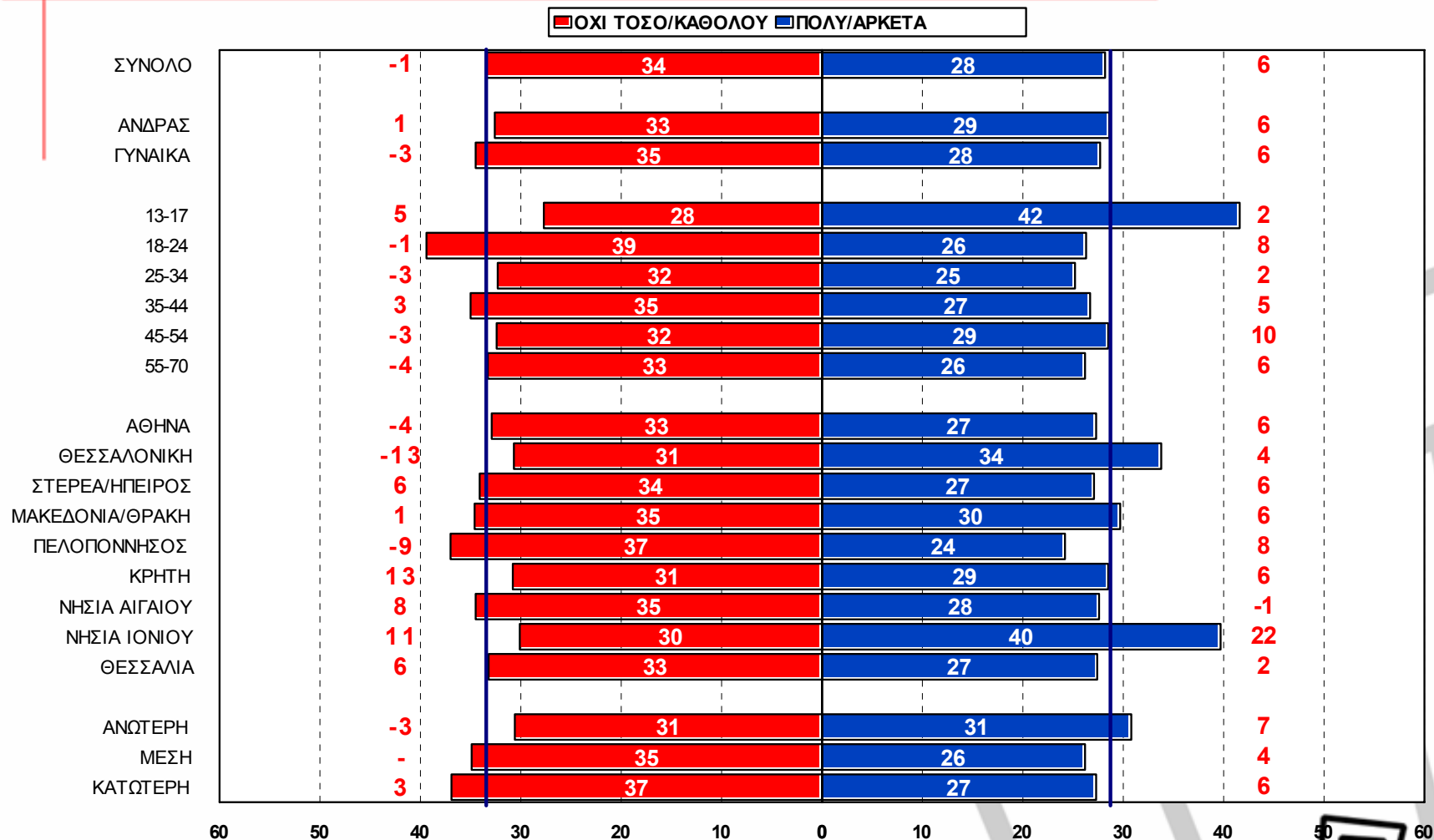

Πιο Αξιόπιστη Πηγή Ενημέρωσης - Σύγκριση με 2005

ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

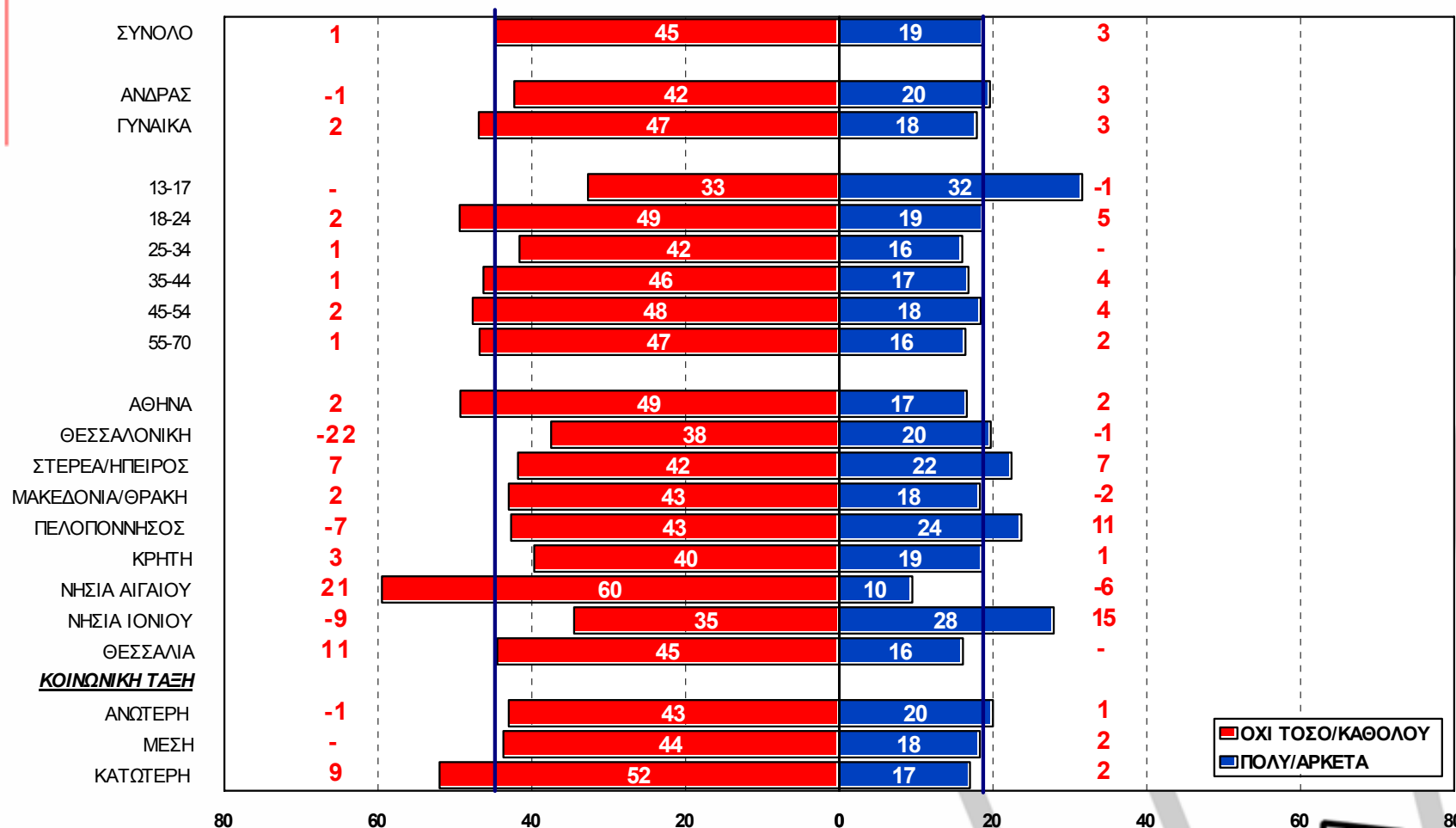
Ικανοποίηση από Ενημέρωση για Ζητήματα του Περιβάλλοντος - Σύγκριση με 2005

ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ 2005

Ικανοποίηση από Ενημέρωση για το Τι Μπορεί να Γίνει για τα Προβλήματα του Περιβάλλοντος -Σύγκριση με 2005

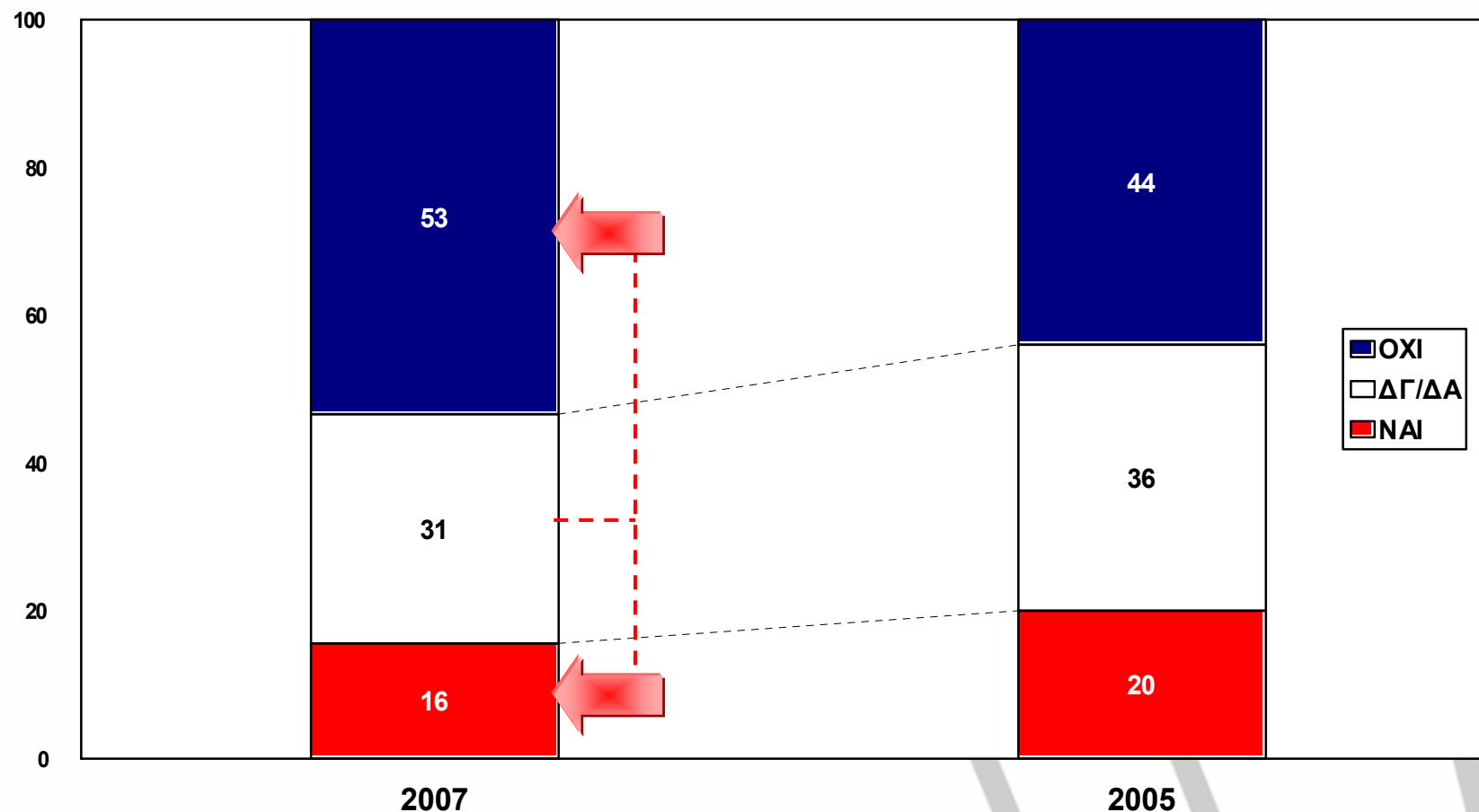

ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ 2005

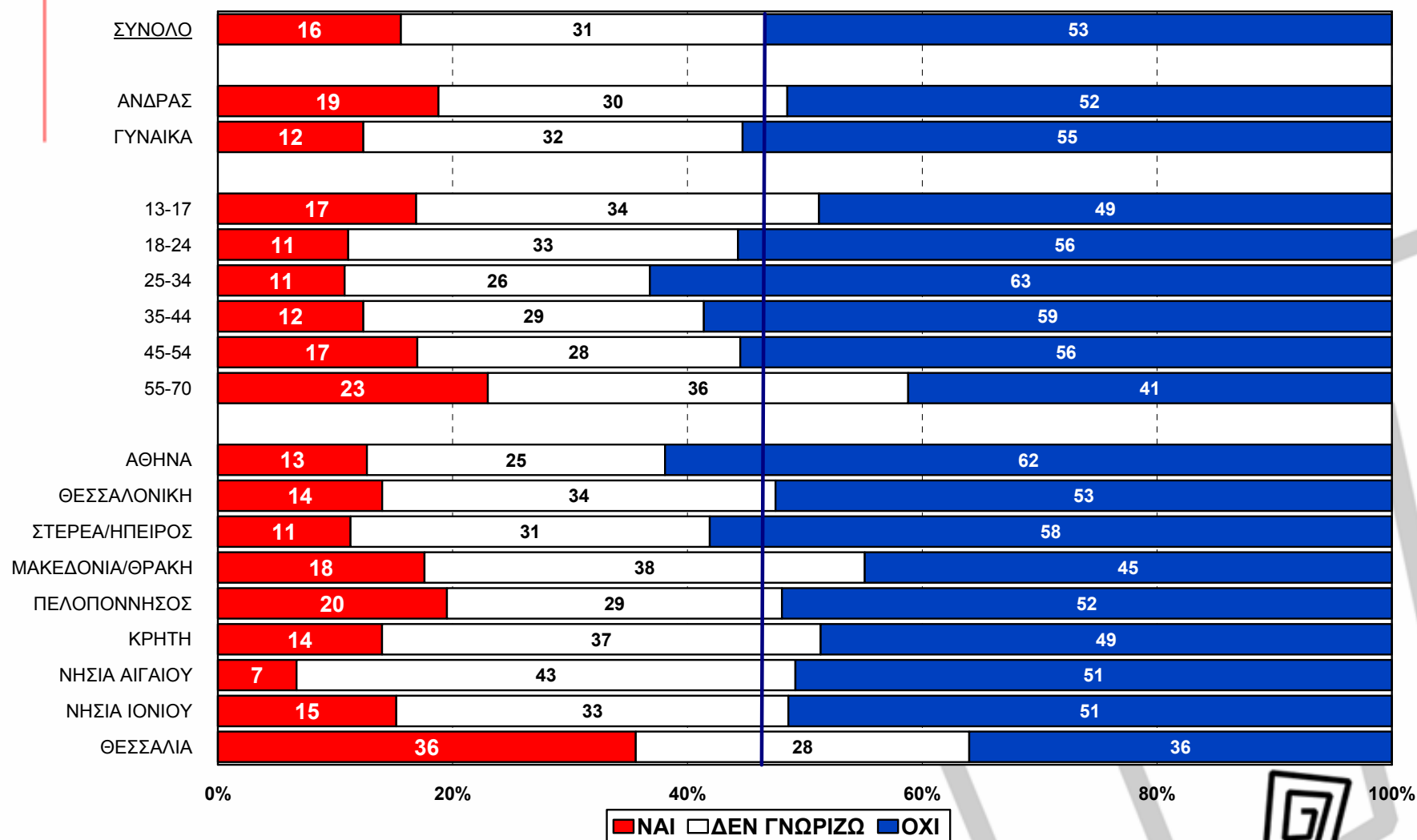

“Πιστεύετε ότι η εκτροπή του Αχελώου πρέπει να πραγματοποιηθεί για λόγους ανάπτυξης, άσχετα εάν επηρεάζει αρνητικά το οικοσύστημα και τη φυσική ομορφιά της περιοχής;” – Σύγκριση με 2005

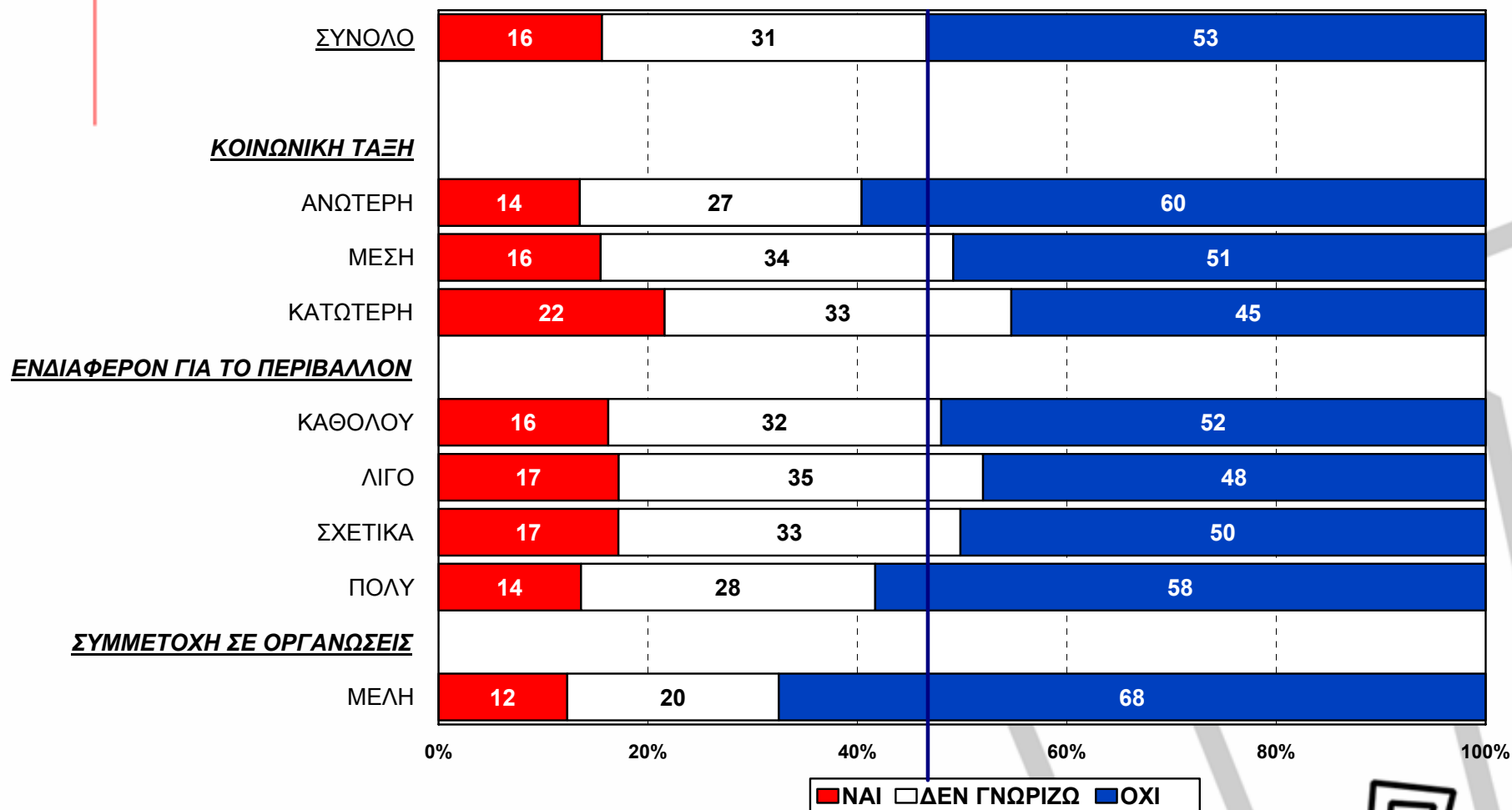
ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

“Πιστεύετε ότι η εκτροπή του Αχελώου πρέπει να πραγματοποιηθεί για λόγους ανάπτυξης, άσχετα εάν επηρεάζει αρνητικά το οικοσύστημα και τη φυσική ομορφιά της περιοχής;” – 2007 Ανάλυση άνα Προφίλ

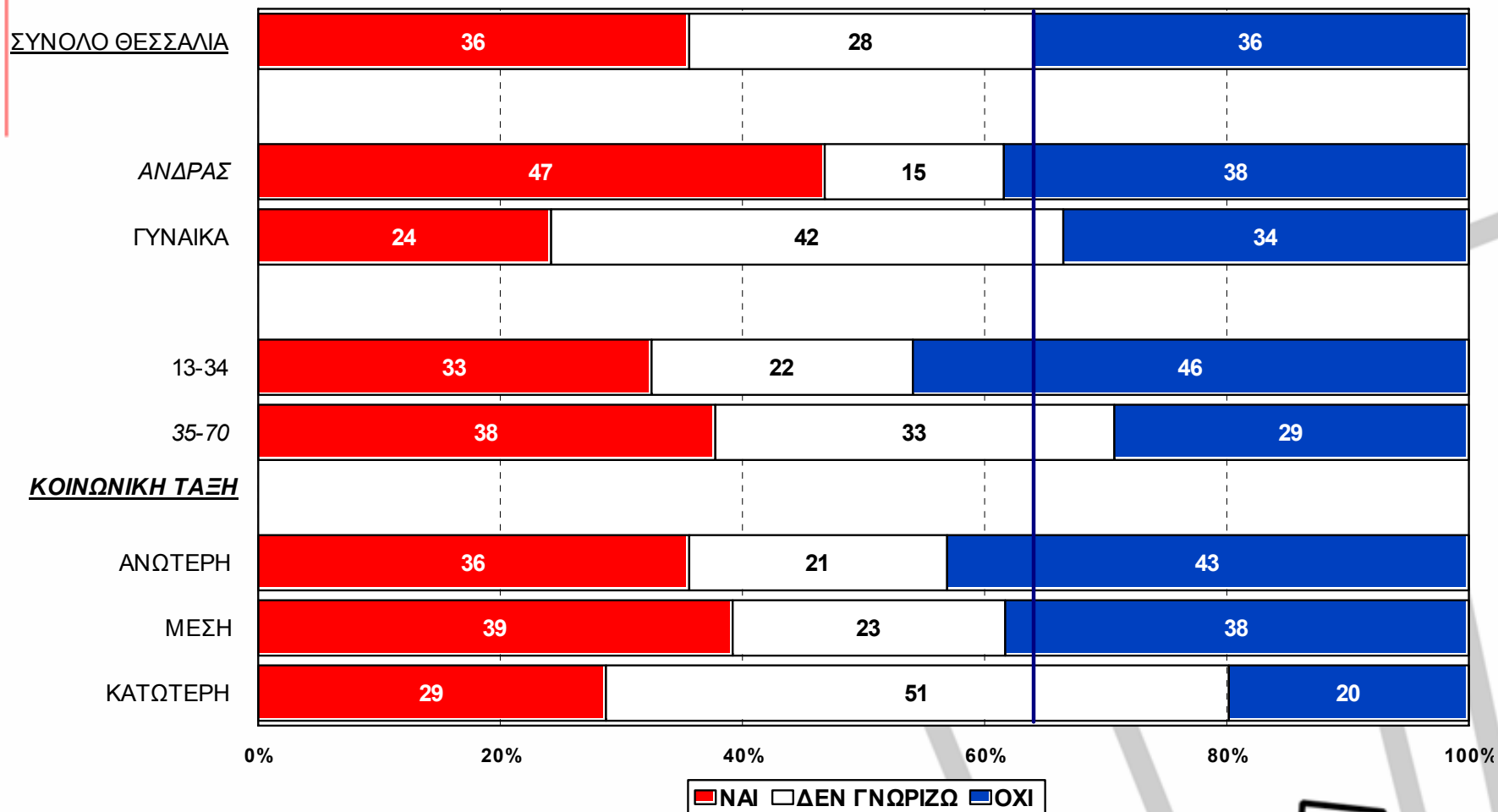
ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

“Πιστεύετε ότι η εκτροπή του Αχελώου πρέπει να πραγματοποιηθεί για λόγους ανάπτυξης, άσχετα εάν επηρεάζει αρνητικά το οικοσύστημα και τη φυσική ομορφιά της περιοχής;” – 2007 Ανάλυση ανά Προφίλ

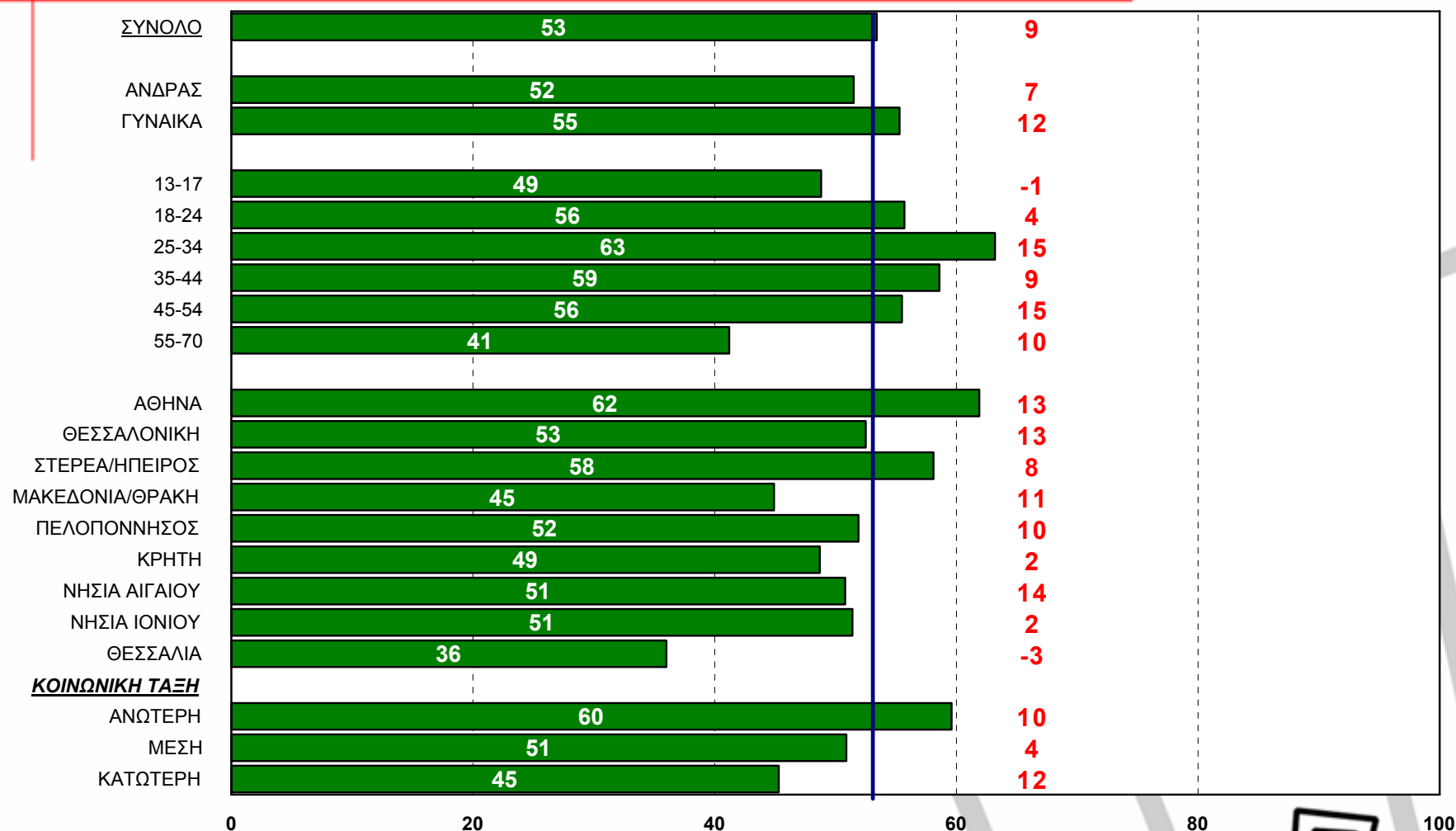
ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

“Πιστεύετε ότι η εκτροπή του Αχελώου πρέπει να πραγματοποιηθεί για λόγους ανάπτυξης, άσχετα εάν επηρεάζει αρνητικά το οικοσύστημα και τη φυσική ομορφιά της περιοχής;” – 2007 Θεσσαλία

ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (N=144)

“Πιστεύετε ότι η εκτροπή του Αχελώου πρέπει να πραγματοποιηθεί για λόγους ανάπτυξης, άσχετα εάν επηρεάζει αρνητικά το οικοσύστημα και τη φυσική ομορφιά της περιοχής;” Όσοι Απαντούν Όχι – Σύγκριση με 2005

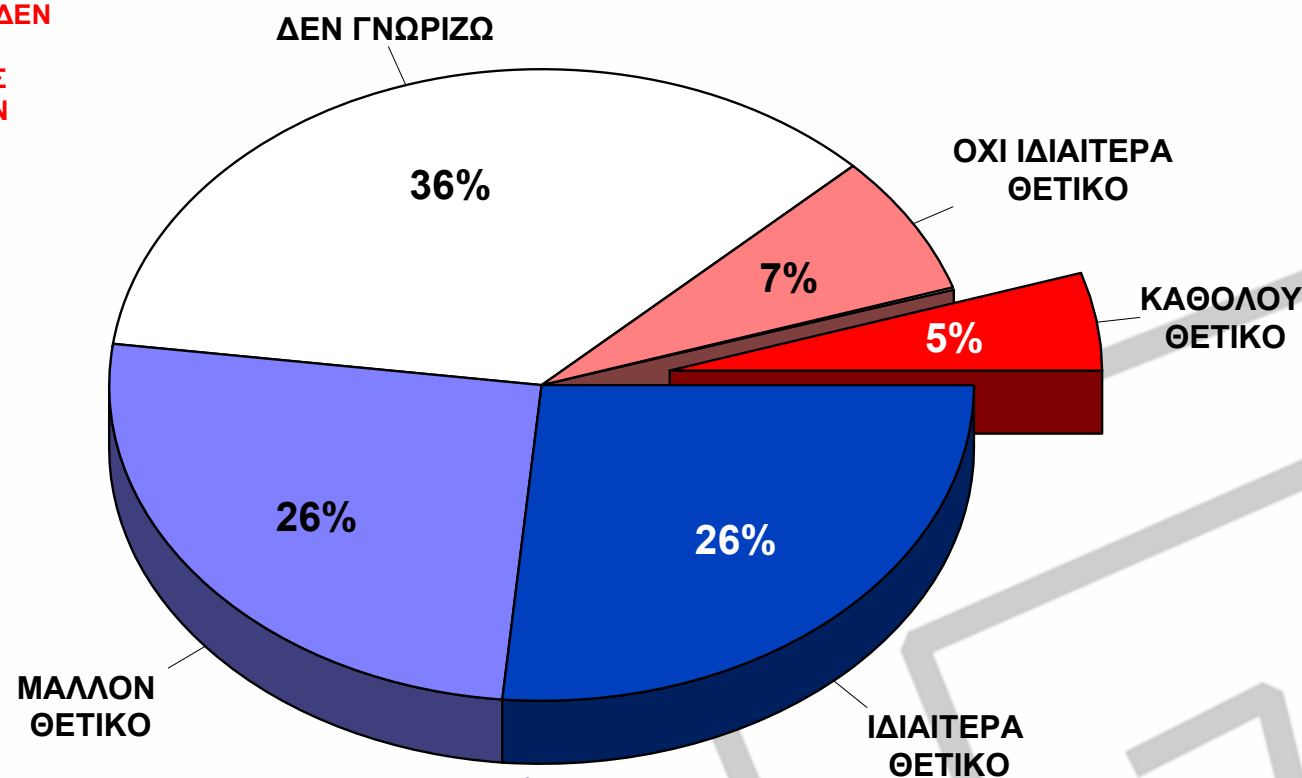

ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ 2005

“Πόσο θετικό ή αρνητικό για το περιβάλλον θεωρείτε να χωριστεί το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων σε Υπουργείο Περιβάλλοντος & Χωροταξίας και σε Υπουργείο Δημοσίων Έργων;”

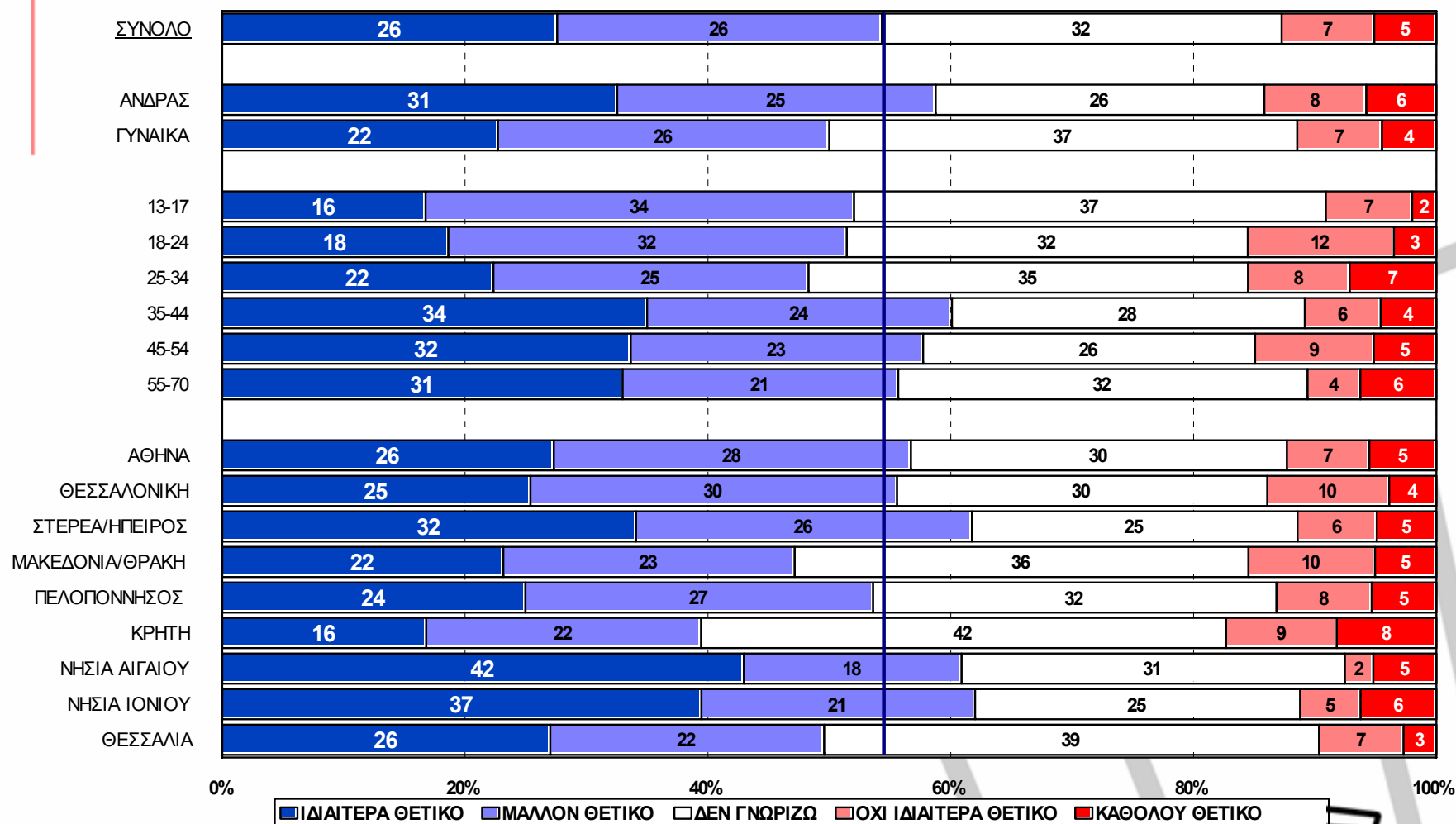
ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ 2005, ΔΕΝ ΠΑΡΑΤΗΡΟΥΝΤΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΕΙΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

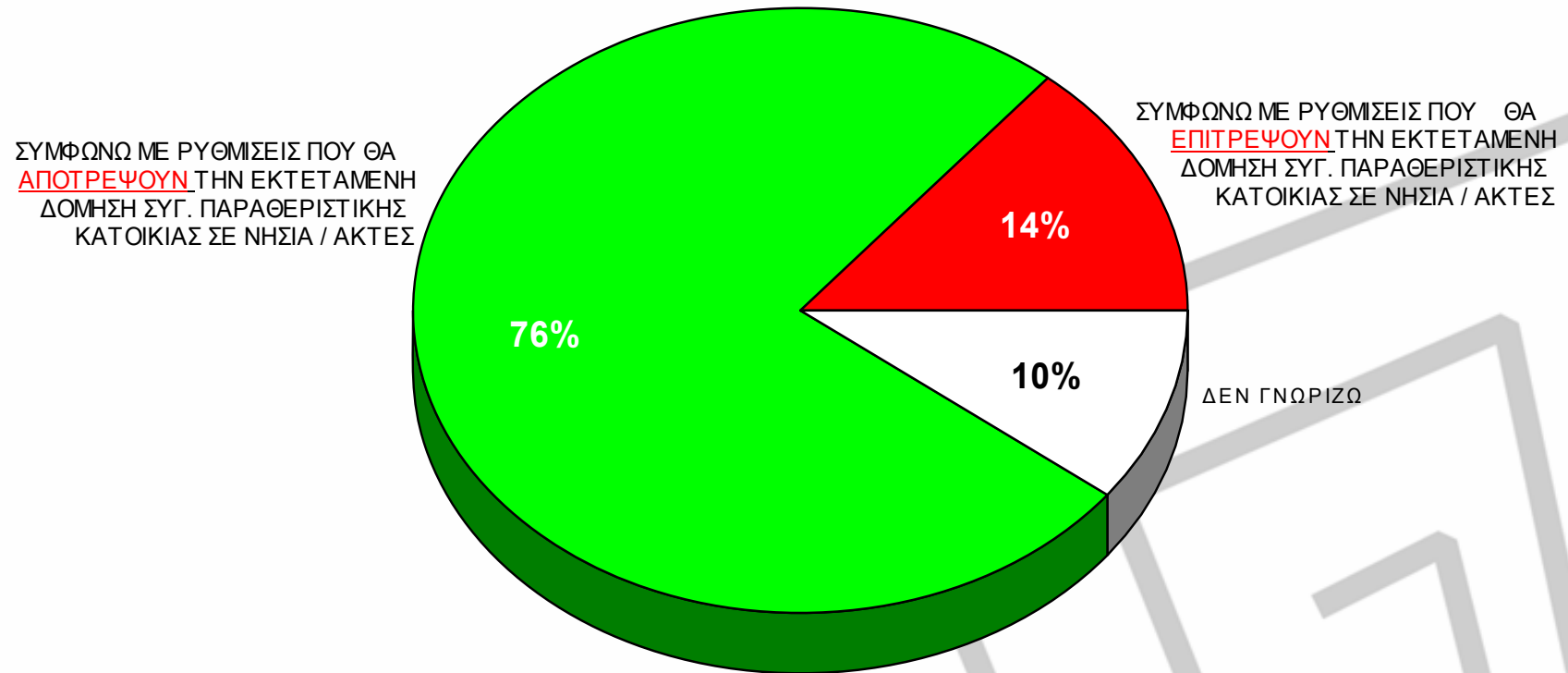
1 στους 2 επιθυμεί
τον διαχωρισμό
του Υπουργείου

“Πόσο θετικό ή αρνητικό για το περιβάλλον θεωρείτε να χωριστεί το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων σε Υπουργείο Περιβάλλοντος & Χωροταξίας και σε Υπουργείο Δημοσίων Έργων;” 2007 Ανάλυση ανά Προφίλ

ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

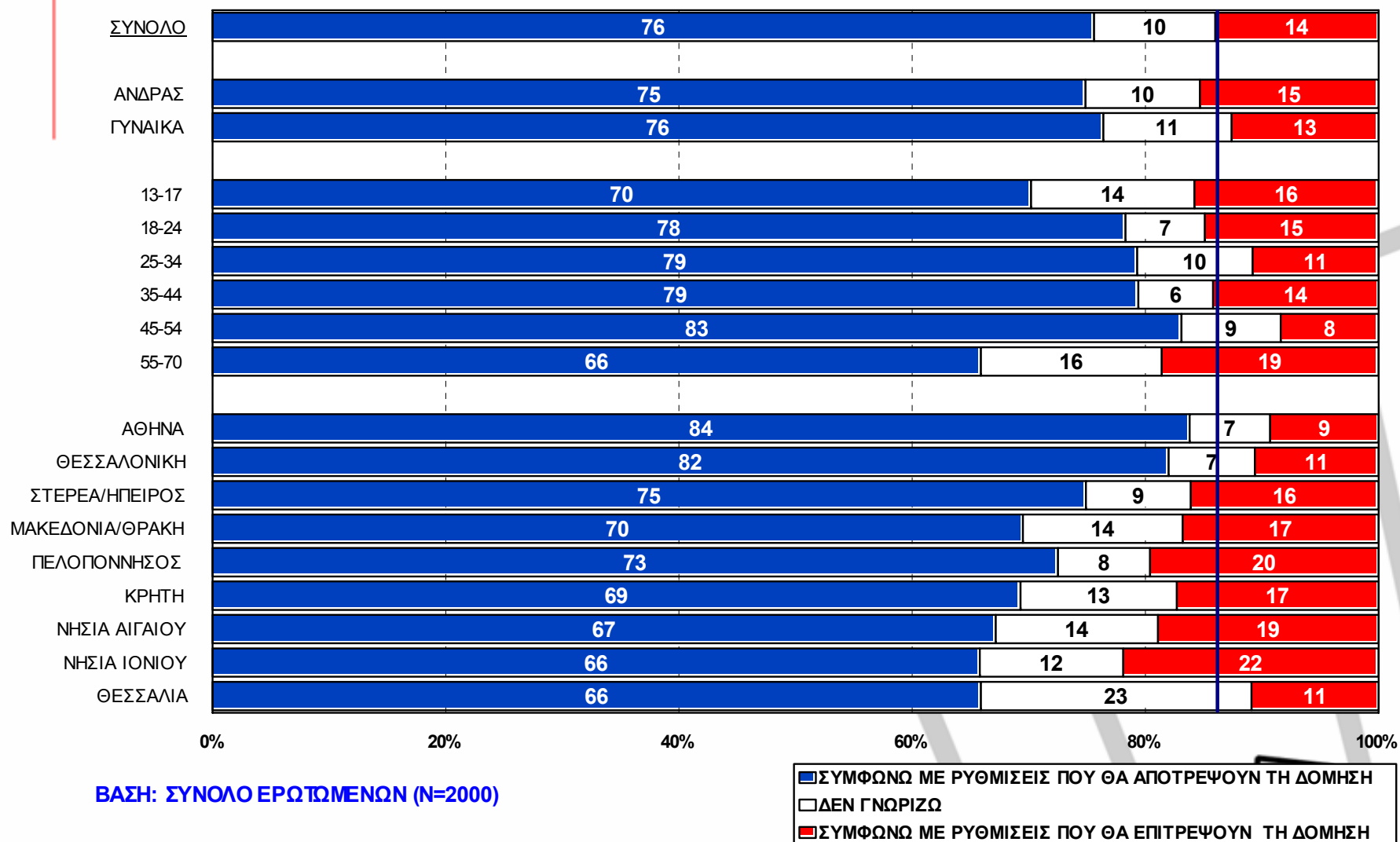
“Ποια από τις φράσεις εκφράζει καλύτερα την προσωπική σας άποψη, όσον αφορά στο χωροταξικό του Τουρισμού;”

ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

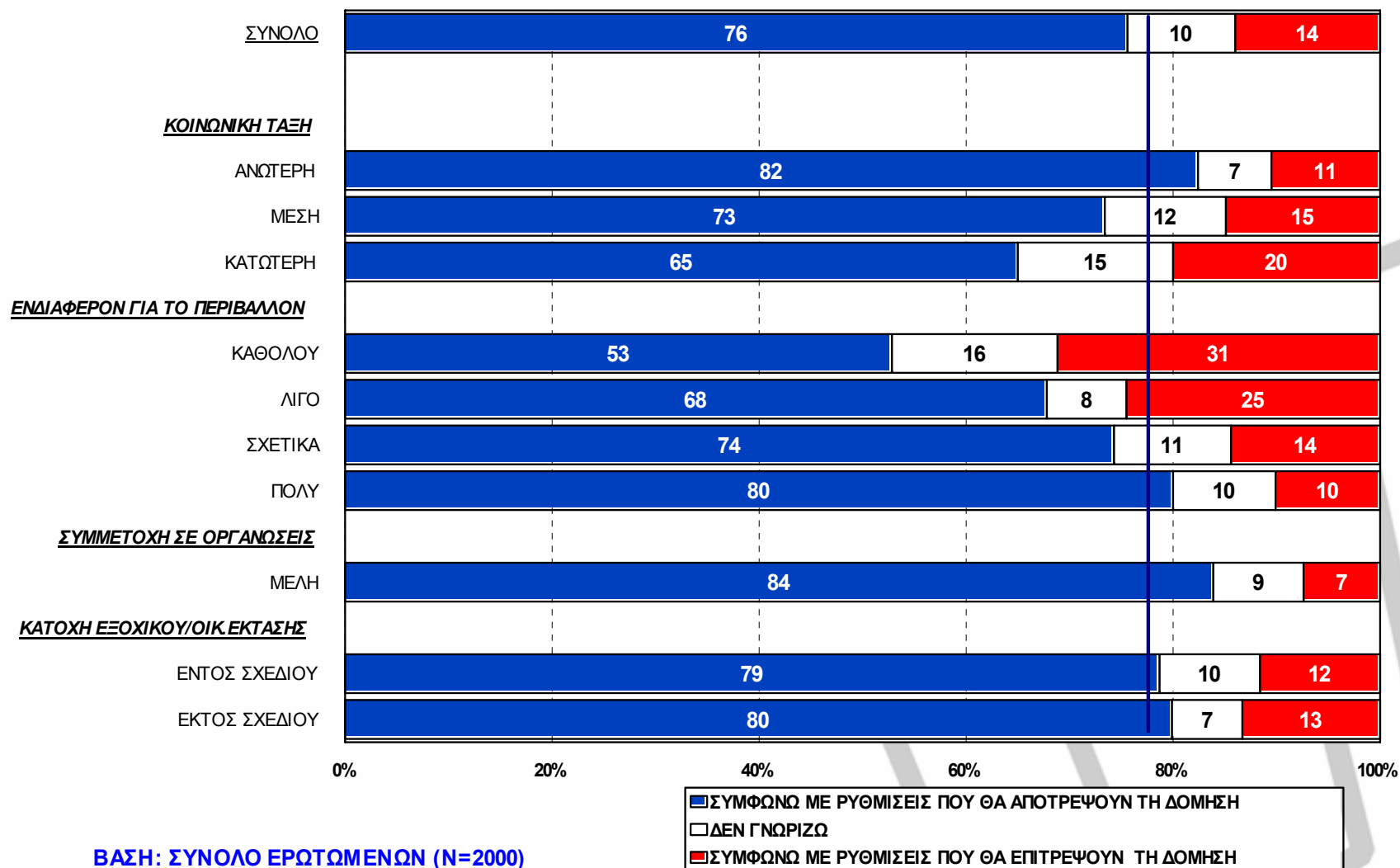

“Ποια από τις φράσεις εκφράζει καλύτερα την προσωπική σας άποψη, όσον αφορά στο χωροταξικό του Τουρισμού;” 2007 Ανάλυση ανά Προφίλ

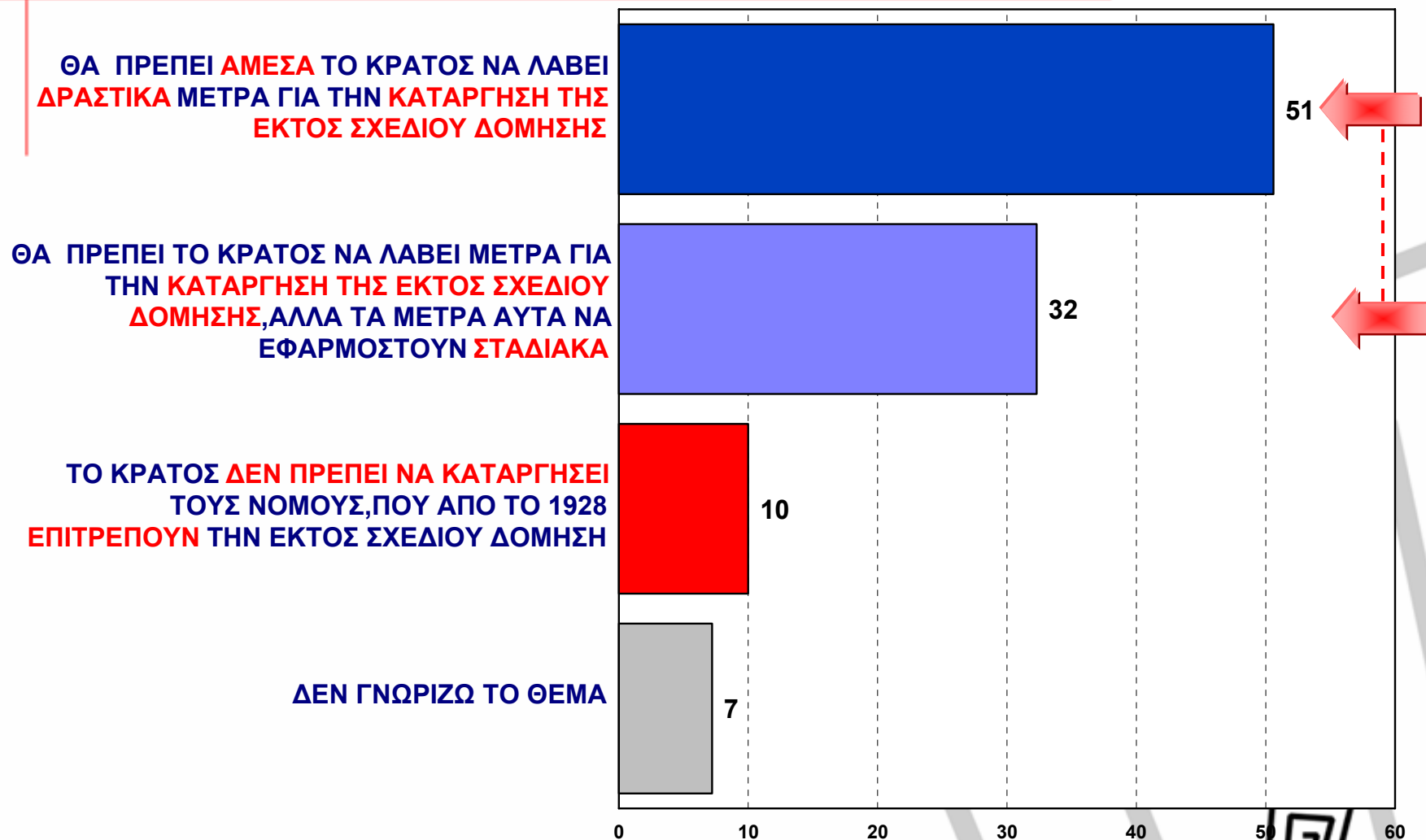
ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

“Ποια από τις φράσεις εκφράζει καλύτερα την προσωπική σας άποψη, όσον αφορά στο χωροταξικό του Τουρισμού;” 2007 Ανάλυση ανά Προφίλ

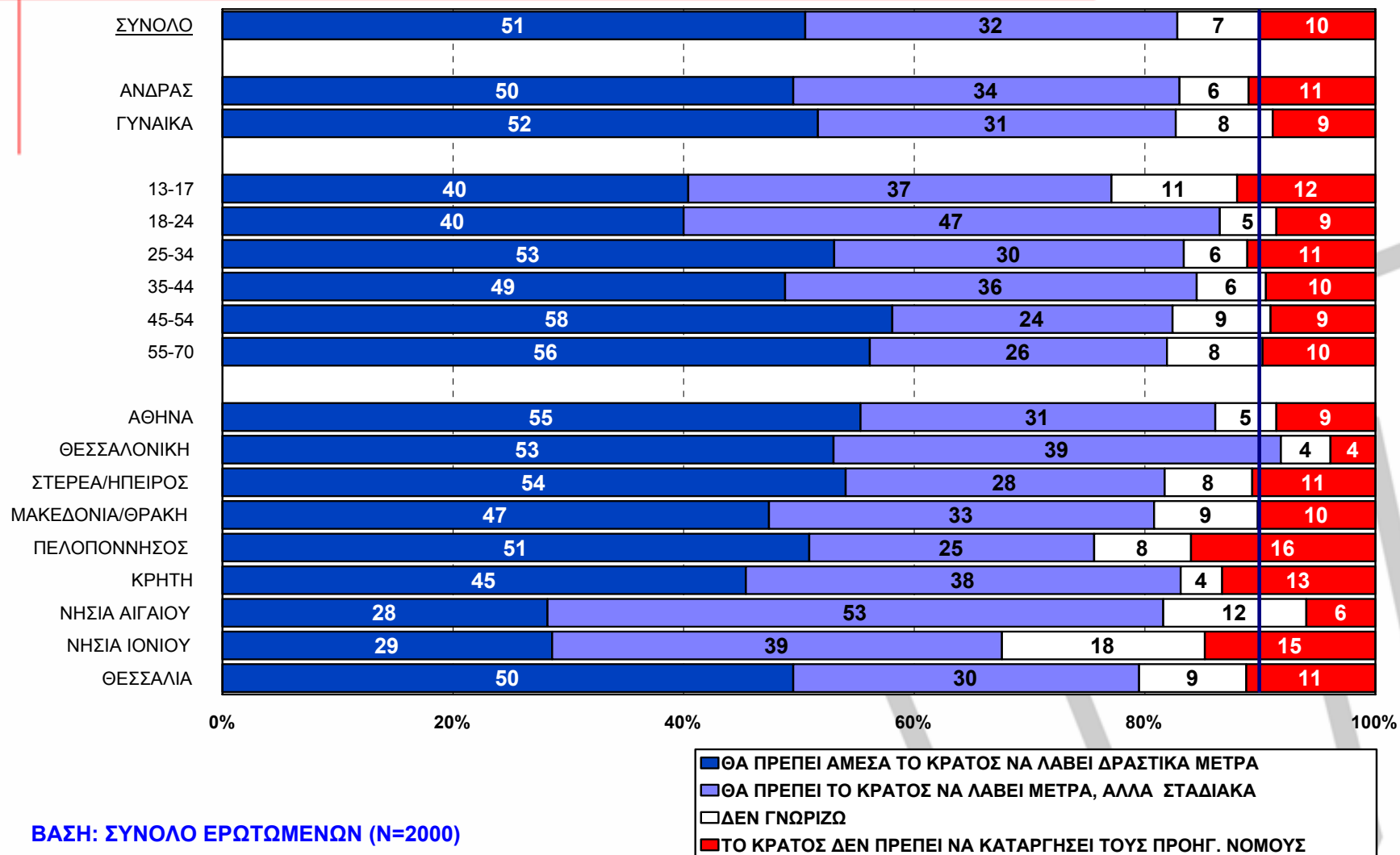
ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

Συμφωνία με Προτάσεις σε Σχέση με την Εκτός Σχεδίου Δόμηση

ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

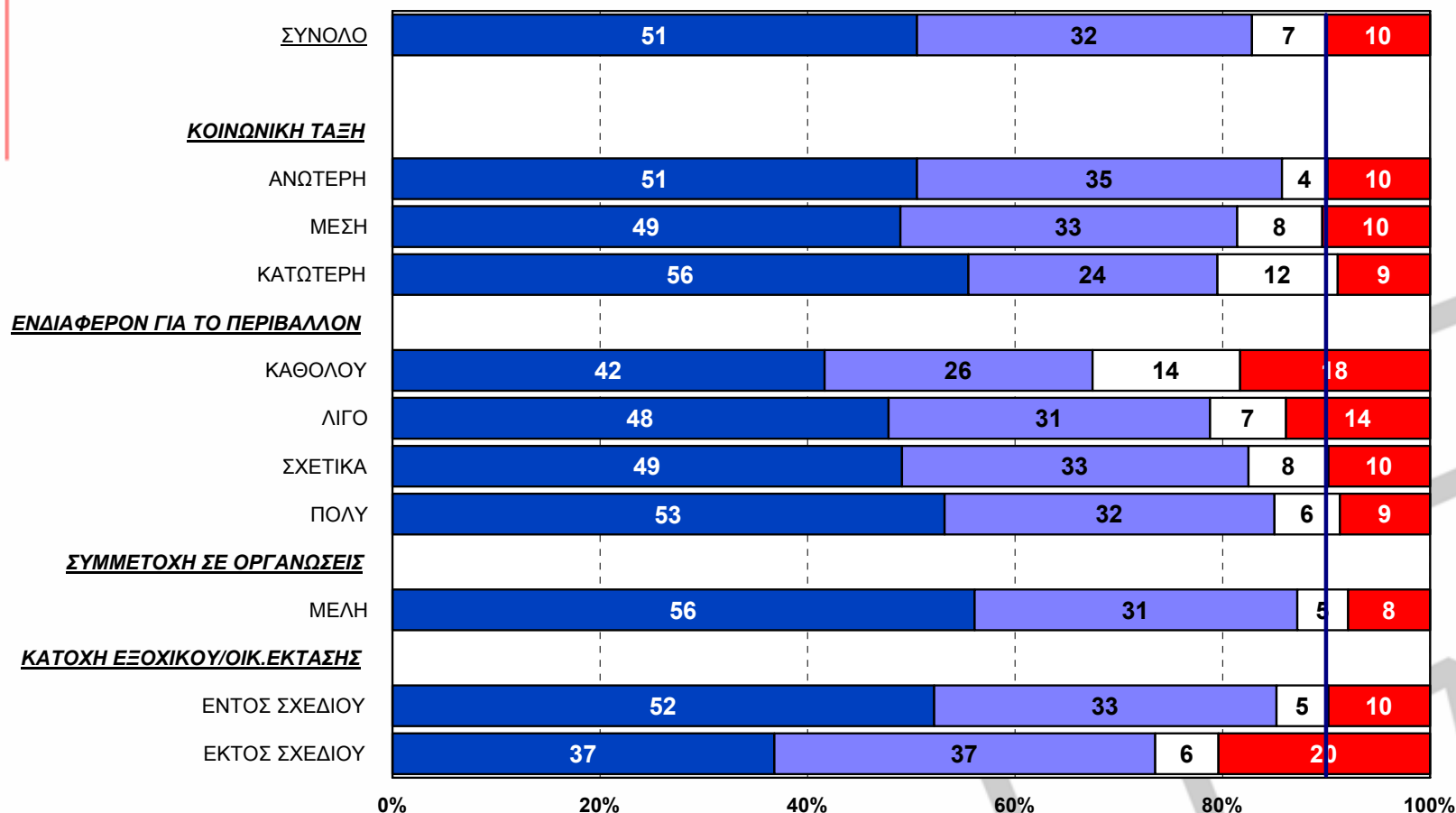
Συμφωνία με Προτάσεις σε Σχέση με την Εκτός Σχεδίου Δόμηση Ανάλυση ανά Προφίλ

ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

Συμφωνία με Προτάσεις σε Σχέση με την Εκτός Σχεδίου Δόμηση

Ανάλυση ανά Προφίλ

ΒΑΣΗ: ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ (N=2000)

■ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΑΜΕΣΑ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΝΑ ΛΑΒΕΙ ΔΡΑΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ
 ■ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΝΑ ΛΑΒΕΙ ΜΕΤΡΑ, ΑΛΛΑ ΣΤΑΔΙΑΚΑ
 □ ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ
 ■ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΗΓ. ΝΟΜΟΥΣ

Συμπεράσματα

Συμπεράσματα

Το περιβάλλον και η σημασία του

- Σταθερά από το 2001, τα θέματα περιβάλλοντος κατέχουν τις 2 πρώτες θέσεις μεταξύ των κοινωνικών ζητημάτων που απασχολούν τους Έλληνες
- Τα τελευταία 3 χρόνια ο αριθμός των ερωτώμενων που δηλώνουν ότι ενδιαφέρονται πολύ ή αρκετά για τα περιβαλλοντικά ζητήματα έχει αυξηθεί σημαντικά, από 74% σε 87%, με τις μεγαλύτερες ηλικίες, τους κατοίκους των δύο μεγάλων πόλεων, καθώς επίσης της Κρήτης και των νησιών του Αιγαίου να δηλώνουν πιο ευαισθητοποιημένοι

Τα περιβαλλοντικά θέματα

- Η ρύπανση του **αέρα** και στη συνέχεια των **υδάτινων πόρων** και των **ακτών/θαλασσών**, αλλά και η **καταστροφή των δασών** και τα **σκουπίδια** αποτελούν τα προβλήματα του περιβάλλοντος που συγκεντρώνουν τις περισσότερες **αυθόρμητες** αναφορές
- Όπως ήταν αναμενόμενο από τα γεγονότα του προηγούμενου καλοκαιριού, σε αυτή τη μέτρηση, περισσότεροι αναφέρθηκαν στην **καταστροφή του οικοσυστήματος από τις πυρκαγιές** από ότι το 2005, όχι όμως από ότι το 2001
- Πρέπει όμως να τονιστεί ότι τα τελευταία χρόνια αυξάνεται ραγδαία η αυθόρμητη αναφορά στην **αλλαγή του κλίματος** (από 6,5% σε 12,6% και σε 20,6% το 2007)

Η κατανομή ευθυνών

- Ενώ το 2001 το κράτος και οι επιχειρήσεις θεωρούνταν ως κύριοι υπεύθυνοι για το περιβάλλον, το 2005 και 2007, επιπλέον του κράτους, σημαντικότατο μερίδιο ευθύνης εναποτίθεται από τους ερωτώμενους στους ιδίους
  - Συγκεκριμένα, 8 στους 10 αναφέρουν ότι η προστασία του περιβάλλοντος είναι υπόθεση του καθενός, ενώ παράλληλα έχει μειωθεί σημαντικά το ποσοστό αυτών που θεωρούν υπεύθυνες τις επιχειρήσεις (από 79% το 2001 σε 49% το 2005 και 2007), και σε πολύ μικρότερο βαθμό έχει μειωθεί το ποσοστό που θεωρεί υπεύθυνο το κράτος
- Από, την άλλη, περισσότεροι πλέον θεωρούν ότι η ευθύνη για την κατάσταση του περιβάλλοντος βαραίνει **όλα τα πολιτικά κόμματα**
- Έτσι, φαίνεται ότι ο χρόνος είναι σήμερα ο κατάλληλος ώστε οποιαδήποτε πρωτοβουλία του κράτους ή των πολιτικών κομμάτων σε θέματα περιβάλλοντος να έχει ενεργά συμμετόχους τους πολίτες

Θέσεις για το περιβάλλον

- Σχεδόν όλοι οι ερωτώμενοι συμφωνούν ότι η περιβαλλοντική εκπαίδευση θα πρέπει να είναι υποχρεωτική ήδη από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, κάτι που σημαίνει ότι για τους πολίτες η περιβαλλοντική συνείδηση είναι θέμα παιδείας (δηλαδή κάτι που αφορά όλους μας)
- Επίσης, είναι ξεκάθαρη θέση σχεδόν όλων, ότι η οικονομική ανάπτυξη δεν μπορεί να αποτελεί δικαιολογία για την επιβάρυνση του περιβάλλοντος
- Τούτο επιβεβαιώνεται από τα απροσδόκητα υψηλά ποσοστά των φιλοπεριβαλλοντικών απαντήσεων σε συγκεκριμένες ερωτήσεις που αφορούν την εκτροπή του Αχελώου, τη δημιουργία ενός Υπουργείου Περιβάλλοντος & Χωροταξίας ανεξάρτητου από τα Δημόσια Έργα, το Χωροταξικό του Τουρισμού και τέλος, την κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης

Θέσεις για το περιβάλλον

- Όλοι σχεδόν οι ερωτώμενοι αισθάνονται ότι θα πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερη προβολή των θεμάτων του περιβάλλοντος από τα ΜΜΕ
- Επιπλέον, η συντριπτική πλειοψηφία πιστεύει ότι είναι ορθό ένας βουλευτής να διαφοροποιείται από το κόμμα του όταν δεν συμφωνεί με την πολιτική του κόμματος σε θέματα περιβάλλοντος
  - Και αυτή η άποψη υποστηρίζεται κυρίως από τις μέσες & μεγαλύτερες ηλικίες, 25+ , που είναι συνειδητοποιημένοι πολιτικά πολίτες
- Όλο και περισσότεροι ερωτώμενοι (68% το 2007 σε σχέση με 51% το 2005), πιστεύουν ότι η παιδεία, μέσα από το εκπαιδευτικό σύστημα, μπορεί να επηρεάσει μακροπρόθεσμα θετικά την κοινή γνώμη για τα περιβαλλοντικά θέματα

Η ενεργοποίηση των πολιτών

- Είναι επιπλέον εμφανές ότι η αλλαγή στην στάση των πολιτών απέναντι στο περιβάλλον δεν εξαντλείται πλέον στην υιοθέτηση απλώς μιας νοοτροπίας πιο 'φιλικής' προς το περιβάλλον
- Στο ερώτημα *“Τι ενέργειες κάνετε για την προστασία του περιβάλλοντος”*, οι ερωτώμενοι σε μεγαλύτερο ποσοστό από ότι το παρελθόν αναφέρουν συγκεκριμένες ενέργειες πέρα από το αυτονόητο *“Δεν πετώ τα σκουπίδια στο δρόμο/παραλία”*, που αποτελεί μία «παθητική δραστηριοποίηση»
- Έτσι, η **ανακύκλωση υλικών** έχει αυξηθεί σημαντικά μέσα στα τελευταία χρόνια, κυρίως από τις γυναίκες, τις μικρότερες ηλικίες (17-34) και τους κατοίκους των δύο μητροπόλεων
  - Όσο δε καλύτερη οργάνωση υπάρχει από περισσότερους δήμους & κοινότητες, τόσο θα αυξάνεται ο αριθμός των πολιτών που θα ανακυκλώνουν

Η ενημέρωση

- Πέρα από τα παραδοσιακά μέσα (TV, ραδιόφωνο, τύπος και περιοδικά), όλο και περισσότεροι χρησιμοποιούν **το διαδίκτυο** για να ενημερωθούν για τα θέματα περιβάλλοντος, και κυρίως οι άνδρες, τα άτομα 13-34 ετών και οι Αθηναίοι
- Επίσης, **το διαδίκτυο κερδίζει σε αξιοπιστία** όσον αφορά στην ενημέρωση για το περιβάλλον, σε αντίθεση με τα παραδοσιακά μέσα (ιδιαίτερα δε την τηλεόραση), που θεωρούνται λιγότερο αξιόπιστα από όλο και μεγαλύτερο κομμάτι των πολιτών
- Μόλις 3 στους 10 δηλώνουν ικανοποιημένοι από την ενημέρωση που λαμβάνουν για ζητήματα του περιβάλλοντος, λίγο περισσότεροι σε σχέση με το 2005
- Ακόμη μικρότερο κομμάτι του πληθυσμού (μόνο 2 στους 10), αναφέρουν ότι τα μέσα παρέχουν ικανοποιητική ενημέρωση σχετικά με το τι μπορεί να γίνει για την προστασία του περιβάλλοντος, στο οποίο πιθανό να οφείλεται εν μέρει και η ακόμα χαμηλή ενεργοποίηση των πολιτών σε συγκεκριμένες δράσεις

Συμπερασματικά

- Σε γενικές γραμμές, τα στοιχεία της έρευνας αυτής, συγκρινόμενα με αυτά του 2001 και του 2005 μας λένε τα εξής :
  - Οι Έλληνες πολίτες παρουσιάζονται σημαντικά πιο ενημερωμένοι για τα περιβαλλοντικά θέματα, αλλά παράλληλα έχει αυξηθεί η ένταση της άποψής τους για το πόσο σημαντικά είναι αυτά για την καθημερινή τους ζωή
  - Ταυτόχρονα, η κοινωνία μας ωριμάζει και αποδέχεται σταδιακά ότι η ευθύνη για την αντιμετώπιση των θεμάτων αυτών δεν βαραίνει γενικά «κάποιους άλλους» ιθύνοντες, αλλά αφορά τον καθένα από εμάς και όλους τους φορείς συνολικά (όπως π.χ. την παιδεία, όλα τα κόμματα, κλπ.)
  - Αποδεχόμενοι την ευθύνη τους, οι πολίτες είναι περισσότερο πρόθυμοι από ότι στο παρελθόν να δράσουν, αλλά συναντούν πρόβλημα ενημέρωσης

Συμπερασματικά

- Η ενημέρωση που λαμβάνουν για τα περιβαλλοντικά θέματα είναι ελλιπής και ρηχή, αλλά κυρίως δεν τους καθοδηγεί ως προς το πώς θα έπρεπε να ενεργούν στην καθημερινή τους ζωή για να βοηθήσουν
  - Χωρίς κάτι τέτοιο να σημαίνει ότι δεδομένης της σωστής ενημέρωσης όλοι οι πολίτες θα ήταν ενεργά συμμετέχοντες στην προστασία του περιβάλλοντος
- Είναι σαφές πάντως ότι το χάσμα ανάμεσα σε όσους προβληματίζονται με ένα θέμα και σε όσους ενεργούν θετικά για την αντιμετώπισή του θα ήταν πολύ μικρότερο, αν οι υποδομές και οι διαδικασίες ήταν τέτοιες που θα βοηθούσαν την ένταξη των σωστών ενεργειών στην καθημερινή ζωή των πολιτών
- Κάτι τέτοιο αποδεικνύεται περίτρανα από την σημαντική αύξηση των πολιτών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα ανακύκλωσης